

ÖRE FİİL ÇATILARI (NESNE-YÜKLEM İLİŞKİSİ)

2.1. GEÇİŞLİ FİİL

Nesnesi olan ya da nesne alabilen eylemlere **geçişli eylem** denir. Geçişli fiiller, yükleme sorduğumuz “neyi, kimi, ne?” sorularına cevap verirler. Yükleme “onu” getirdiğimizde anlamlıysa fiil geçişlidir.

Örnek

» İçeriden **su getirdi**. (onu getirdi oluyor,geçişli)
cümlesinde “getirmek” eyleminden etkilenen varlık “su”dur. Bunu yükleme sorduğumuz “ne” sorusu ile bulabiliriz. Buna göre “getirmek” fiili nesne aldığı için geçişlidir.

DİKKAT!

Bazı cümlelerde, fiiller geçişli olduğu hâlde nesne bulunmayabilir. Çünkü geçişli fiiller nesne alan ya da nesne gerektiren fiillerdir.

Örnek

» Yolcular durakta **bekliyor**.
cümlesinde “beklemek” eylemi geçişlidir. Ama cümlede “nesne” bir sözcük olarak verilmemiştir.

2.2. GEÇİŞSİZ FİİL

Nesne almayan, yani “ne, neyi ve kimi?” sorularına cevap vermeyen fiillere **geçişsiz fiil** denir. Geçişsiz fiillere nesneyi bulmak için “ne, neyi, kimi?” sorularını sorduğumuzda cevap alamayız.

Örnek

» Dayımlar bugün tatile **gidiyor**. (onu gidiyor, olmuyor.)
cümlesinde “gitmek” eylemi nesne almamıştır. Yükleme sorduğumuz “ne, neyi, kimi” sorularından herhangi birine cevap vermiyor.

» Ali’nin sözlerine çok **güldük**. (onu güldük, olmuyor.)
cümlesinde de “gülmek” eylemi geçişsizdir. Çünkü “ne, neyi, kimi” sorularına cevap vermiyor.

DİKKAT!

Geçişsiz fiiller “-t, -r ,-dir ” ekleriyle geçişli hale getirilebilir.

Çocuk uyudu. (Geçişsiz)

Çocuğu uyuttu. (Geçişli)